

Uchwała SN Uchwała SN z 28.8.2008 r., III CZP 75/08

Na tą uchwałę powołuje się europejski Trybunał Praw Człowieka w prawie wszystkich przegranych przez Polskę spraw rozpatrzonych w ETCP

Postanowienie regulujące kontakty rodziców z dzieckiem, nakazujące wydawanie dziecka przez rodzica, któremu powierzono wykonywanie władzy rodzicielskiej, oraz zobowiązujące drugiego rodzica do odprowadzania dziecka, podlega wykonaniu w postępowaniu unormowanym w art. 598¹ i n. KPC – uchwalili Sąd Najwyższy.

Zgodnie z orzeczeniem sądu z 2005 r. *Robertowi L.* przysługiwało prawo do spotkań z małoletnią córką w każdą środę i czwartek w godz. 15.00–18.00 oraz zabierania jej do swojego miejsca zamieszkania w pierwszy weekend każdego miesiąca. Ponadto, ojciec miał spędzać z córką połowę wakacji, ferii oraz świąt. Sąd zobowiązał *Robertą L.* do terminowego odprowadzania dziecka do matki dziecka – *Katarzyny L.*, zaś ją do wydawania dziecka ojcu we wskazanych wyżej terminach spotkań.

Ponieważ była żona utrudniała mu kontakty z dzieckiem, *Robert L.* wystąpił o nałożenie na nią kary grzywny. Jak ustalił sąd, matka nie zezwalała na zabranie dziecka przez ojca w czasie świąt oraz weekendów w okresie od września 2006 r. do stycznia 2007 r. W konsekwencji wyznaczono *Katarzynie L.* termin 14 dni na umożliwienie kontaktów ojca z dzieckiem na warunkach ustalonych w orzeczeniu sądu. Jako podstawę prawną wskazano art. 1050 § 1 i 3 KPC, na podstawie którego jeżeli dłużnik ma wykonać czynność, której inna osoba wykonać za niego nie może, a której wykonanie zależy wyłącznie od jego woli, sąd, w którego okręgu czynność ma być wykonana, na wniosek wierzyciela po wysłuchaniu stron wyznaczy dłużnikowi termin do wykonania i zagrozi mu grzywną na wypadek, gdyby w wyznaczonym terminie czynności nie wykonał (zob. uchwała SN z 26.5.1975 r., III CZP 30/75, OSNC Nr 3/1976, poz. 41). Po bezskutecznym upływie terminu wyznaczonego dłużnikowi do wykonania czynności, sąd na wniosek wierzyciela nałoży na dłużnika grzywnę i jednocześnie wyznaczy nowy termin do wykonania czynności, z zagrożeniem surowszą grzywną.

Ponieważ sytuacja się nie zmieniła *Robert L.* w 2007 r. trzykrotnie występował do sądu z żądaniem nałożenia grzywny za uniemożliwienie mu spotkań z dzieckiem. Sąd orzekł o nałożeniu na *Katarzynę L.* grzywny w wysokości 200 zł z zamianą na 10 dni aresztu oraz zobowiązał ją do umożliwienia kontaktów byłego męża z córką w sposób ustalony w orzeczeniu sądu z 2005 r. pod rygorem grzywny w wysokości 500 zł. *Katarzyna L.* wniosła zażalenie dowodząc, że w sprawie nie ma zastosowania art. 1050 § 1 i 3 KPC wskazany przez sąd jako podstawa prawna rozstrzygnięcia. W jej ocenie sprawa ta powinna być rozstrzygana na podstawie o art. 1051 KPC. Według niego, jeżeli dłużnik ma obowiązek zaniechać pewnej czynności lub nie przeszkadzać czynności wierzyciela, sąd, w którego okręgu dłużnik działał wbrew swemu obowiązkowi, na wniosek wierzyciela po wysłuchaniu stron i stwierdzeniu, że dłużnik działał wbrew obowiązkowi, nałoży na niego grzywnę (zob. uchwała SN z 20.3.1992 r., III CZP 16/92, OSNC Nr 9/1992, poz. 162). Tak samo sąd postąpi w

razie dalszego wniosku wierzyciela. Ponadto, sąd może na wniosek wierzyciela zobowiązać dłużnika do zabezpieczenia szkody, grożącej wierzycielowi wskutek dalszego działania dłużnika wbrew obowiązkowi. W postanowieniu sąd może wskazać wysokość i czas trwania zabezpieczenia.

Sąd II instancji uznał, że w sprawie występuje zagadnienie wymagające rozstrzygnięcia przez SN i przedstawił mu pytanie prawne o następującej treści: „Czy wykonanie postanowień sądu opiekuńczego, określających stałe i powtarzające się kontakty rodziców z dziećmi i zawierających nakazy każdorazowego wydania dziecka przez tego z rodziców, któremu powierzono wykonywanie władzy rodzicielskiej, a równocześnie zobowiązujących drugiego z rodziców do każdorazowego odprowadzania dziecka do miejsca jego zamieszkania po upływie terminu kontaktów następuje w trybie art. 1050 czy 1051 KPC?”.

Sąd Najwyższy uznał, że w sprawie wykonania postanowienia regulującego kontakty rodziców z dzieckiem zastosowanie mają art. 598¹–598¹³ KPC. We wskazanych przepisach uregulowane jest postępowanie w sprawach o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką. Konsekwencją tego jest konieczność przeprowadzenia rozprawy w celu wydania orzeczenia co do istoty sprawy, o której jest zawiadamiany prokurator. Jeżeli miejsce pobytu osoby podlegającej władzy rodzicielskiej nie jest znane, sąd przeprowadza stosowne dochodzenie w celu ustalenia jej miejsca pobytu. Jeżeli zobowiązany do oddania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej nie zastosuje się do postanowienia sądu, wówczas na wniosek uprawnionego, sąd zleci przymusowe odebranie tej osoby kuratorowi sądowemu, który może uzyskać pomoc policji, w razie zaś przeszkód na skutek czynności przedsięwziętych w celu udaremnienia wykonania orzeczenia sądu kurator zawiadomi prokuratora. Rozwiązanie takie pozwala chronić dobro dziecka, bowiem kurator przy jego odbieraniu powinien zachować szczególną ostrożność i uczynić wszystko, aby dobro tej osoby nie zostało naruszone, a zwłaszcza, aby nie doznała ona krzywdy fizycznej lub moralnej. W razie potrzeby kurator sądowy może zażądać pomocy organu opieki społecznej lub innej powołanej do tego instytucji.

Uchwała SN z 28.8.2008 r., III CZP 75/08